

Izhaja
vsaki mesec na
2 polah in velja
v Ljubljani
za celo leto
3 glđ. 80 kr.,

PRAVNIK

slovenski.

po pošti pa
4 glđ.
za vse dijake
in narodne
učitelje samo
2 glđ.

List za pravosodje, upravo in državoslovje.

Budnim pravica.

Vigilantibus jura.

Izdavatelj in urednik **Dr. J. R. Razlag**, odvetnik.

Oporoka.

(Dalje.)

Naredbe poslednje volje se smejo do zadnje ure življenja spremeniti ali tudi popolnoma razveljaviti. Tudi se smejo stesniti s pristavkom pogoja, dobe, naročila ali izrečnega namena. Pogoj se imenuje prigodek, od kterega zavisi po naredbi kaka pravica. Za nepristavljene pogoje se imajo pri naredbah poslednje volje *a)* celó nerazumljivi pogoji (*conditiones perplexae*), *b)* razvezni nemogoči pogoji, *c)* nedopusčeni t. j. nenravni pogoji, *d)* pogoj, da dedič ali volilobjemnik tudi po doseženi polnoletnosti (pod katero se vedno naravna, ne pa pravna polnoletnost razumeva), ne sme v zakon stopiti, kar se le vdovcem ali vdovam z enim ali več otroci sme prepovedovati in kateri pogoj je izpolnjen, ako taka osoba ni več v zakon stopila, dokler ni vseh otrok izgubila. Pogoj pa, da dedič ali volilobjemnik odločno povedane osebe ne sme v zakon vzeti, se sme pravoveljavno pristaviti. Tudi veljavno zapustnik svoji ženi naroči užitek cele zapuščine ali enega dela z utesnjavo na dobo njenega vdovstva in vsled dvornega dekreta od 23. maja 1844, št. 807 se sme tudi drugim osobam kaj naročiti do vstopa v zakon.

Kar do bo zadeva, na katero je zapustnik utesnil namenjeno pravico, velja to utesnjenje za pogoj, ako je negotovo, alj bode doba prišla ali ne; ako doba mora priti, prehaja namenjena pravica tudi na dediče in samo izročitev se odloži do postavljenega obroka. Ako bi se bil zmotil zapustnik v računjenji časa, se ima doba odločiti po verjetni volji zapustnika. Ako je zapustnik pristavil na log, velja to za pogoj, da se izpolni, sicer se naročena reč izgubi.

Razveljavalja se oporoka s tem, da se napravi pozneje druga razun primerljeja, ko bi zapustnik v poznejši dal razločno spoznati, da naj prva celo ali deloma velja in ako se v poznejši oporoki postavlja dedič le za del dedine, pripadejo drugi deli postavnim dedičem, ne pa v poprejšni oporoki postavljenim. Drugače pa je pri zapisjih (kodicilih); teh more več eno poleg drugega obstati, ker poznejše jemlje moč poprejšnim naredbam poslednje volje le na toliko, kolikor si nasprotujejo, torej tudi vtegne dedina in volila v solast več postavljenih dedičev ali volilojemnikov priti, ako se ne more razločiti; ktera oporoka ali katero zapisje je poznejše. Iz tega je razvidno, da je koristno pismenim naredbam pristaviti dan in leto, kdaj so se napravile, kar sicer ni bistveno. Ako je zapustnik naredbi svoje poslednje volje pridejal pristavek, da bode vsaka poznejša naredba nična in neveljavna (*clausula derogatoria*), se ima v poznejši naredbi temu pristavku izrečno moč vzeti, sicer ne velja poznejša naredba, temuč poprejšna. Brez nove naredbe se razveljavi oporoka ali zapisje z ustnim ali pismenim preklicem in z vničenjem listine. Ustni preklic mora imeti toliko in takih prič, kakor so za veljavo ustne oporoke potrebne; pismeni pa mora imeti oblike pismene naredbe poslednje volje; to isto sme tudi po sodnji izrečeni zapravljivec storiti. Oporoka ali zapisje je tudi preklicano, ako se podpis prereže, prečrta, celi obseg izbriše ali cela naredba vniči; ako pa se le po naključbi pismo pokvari ali izgubi in se naključba dokaže, ostane naredba poslednje volje veljavna, kakor ustna. (Dalje sledi.)

Boj za pravico.

(Govor profesorja R. Jheringa pred odhodom iz Dunaja; govorjen 11. marca 1872. — Prestavil štud. juris L. Baš.)

(Konec.)

Navedel bodem nekoliko izgledeov iz rimske pravde tega časa :

Jaz terjam nazaj svoje posojilo, toženec mi ga odreka; ako pusti priti do pravde, plača mi za kazen tretjino več. Toženec je obljubil, ob določenem času gotovo plačati, jaz sem mu dal odlog, on zopet ne izpolni svoje besede; za kazen mi plača polovico več.

V nekterih drugih razmerah, kjer toženec vedeti mora, ali je moja tožba utrjena ali ne, n. pr.: *actio legis Aquiliae*, plača dvojno, ako taji. Tako tudi v razmerah, ktere rimsko pravo posebne razmere zaupanja imenuje: *mandatum*, *societas*, *depositum*, *tutela*. Ako nasprotnik do pravde priti pusti, in jaz mu dokažem, da je krivico res zakrivil, zadene ga kazen infamije (nepoštenosti).

Tako pozna rimsko pravo celo vrsto takih kazni, ki so za to, da kaznujejo toženca za nameravano krivico. Ravno rimska pravda je posebno bogata takih kazni. Zanimivo prikazen v tem pomeru dajajo pretorični interdikti, posebno *interdicta prohibitoria*.

V nekterih razmerah je, kakor znano, pretor izdal interdikt, posebno *prohibitoričen*: *vim fieri veto*.

Dosedaj je morebiti stvar med obema strankama bolj vprašanje objektivne krivice bila; odkar je pretor svojo prepoved izdal, se stvar premeni; kdor se še sedaj upira, ta se upira pretoru samemu; pretor kot zastopnik prava se poziva pred žaljeno osobo. Nasprotniku je dana volitev, odstopiti ali ne; pretor pravi: ako ne odstopiš, tedaj vedi, da ne gre več za vprašanje pravice ali krivice, temveč za očitno žaljenje prava. Podobna naprava rimskega prava je *arbitrium judicis*. Pri nekterih pravicah rimski sodnik ni precej s sentencijo

na denar spoznal, temveč on je poprej izrekel arbitrium. Bil je poskus na poravnanje z dobrim, ako tako reči smem, njegova razsodba je hotela naturalno restitucijo, in bilo je na tožencu, ali hoče slediti temu svétu ali ne. Pa sodnik mu je sedaj povedal svojo misel, svojo sodbo o stvari, in sedaj spada upor pod popolnem drugačno opazovališče. Toženec se ne more izgovarjati, da je mislil, da samo svojo pravico brani, in ako sedaj naloge ne izvrši, potem ga zadene kazen, ki obstoji v tem, da sme tožnik priseči iuramentum in litem.

Kako tenko, gospodje, so Rimljanje to opazovališče, interes predmeta in interes žaljenja prava, oni patologični interes razločevali, za to imamo dokaz v znani kategoriji tožeb, ki se imenujejo *actiones vindictam spirantes*, *iniuriarum actiones*, opoziv podaritve zarad nehvaležnosti, in pred vsemi najbolj zanimiva: *querela inofficiosi testamenti*. Ta tožba hoče oporoko ovreči, hoče odpraviti brezsrčnost proti dediču; ni denar, kar tožnik dobiti ima, temveč žaljenje, katero je oče storil, naj se poravna, in tožba ima namen, temu srdu zadovoljiti. To opazovališče je posebno s tem naglašeno in označeno, da te tožbe na dediče navadno ne prehajajo. Dopustljive so samo tedaj, ako žaljeni žaljenje kot žaljenje v resnici občuti; ako injurijo prizna, ako se po injuriji zadetega ne čuti, tedaj je ne more veljavne storiti, *querela inofficiosi* mu ni dana, ako se žaljenega ne čuti. V tem leži razlog, da stoprv *litis contestatio* take tožbe tudi dedičem daje.

Tako, gospodje, srednje rimsko pravo. V mojih očeh je to ideal. V tem pravu so terjatve žaljenega pravnega čutstva popolno priznanje našle, ravno tako daleč od onega ekstrema, kterega nam je starejše rimsko pravo pokazalo, kakor od onega ravnanja, katero bodem pozneje označil. V srednjem rimskem pravu je ta pomer svoj vrhunec dosegel. Pa že v poznejši cesarski dobi je to razmerje oslabelo; v listih zgodovine poznejšega prava je za onega, ki čitati zna, zapisano, da je moralična moč naroda slaba postala, da je

ohromela, da je bilo hlapčevsko pravno čutstvo starih Rimljanov proč. Zato se tudi spreminjajo pravna načela. Mnogo prej omenjenih kazni izginja. Upnik, kteremu se sramotno odreka, da je posojilo dal, dobiva samo svoj denar. Dolžniku, ki je plačilo na določen čas trdno zagotovil, ni treba plačevati polovice več. V teh slučajih nastopi popolnem isti vspeh, naj toženeec nalašč taji ali ne. Sploh se kaže v mojih očeh karakteristična prikazen poznejšega prava, da z dolžnikom simpatizira, da se upnikova pravica v mnogih slučajih žrtvuje, in to je znamenje spridene dobe, ako postavodavec v napačnih mislih o pravu trdno, dobro pravico upnika žrtvuje, da bi dolžniku prizanašal. To vodi k brezcreditnosti in ne upam si dalje razviti tu svojega mnenja, bojim se, da bi me za krivoverca zmerjali, ako bi s vso ostrostjo temu pomeru nasproti stopil, morebiti tudi nisem kompetenten, pa moja misel je, da tudi dandanes na tej hibi bolehamo. (Hrupni bravo-klici.)

No, gospodje, ta Vaša pohvala mi daje pogum storiti zadnji skok in preiti od justinijanskega prava na dandanašnje. Moja sodba v tem pomeru ni jako ugodna; šli smo dalje nazaj, ko justinijansko pravo. V justinijanskem pravu se še nahaja nekoliko naredeb, ki imajo gornji namen, mi nismo imeli razumljenja ali morebiti ne poguma, da bi jih porabili. Vidi se, to smem reči, da je naše današnje privatno pravo šlo skoz sito učenosti; učenjak pač ne čuti tako, ko mož življenja, praktik; pozna se našemu privatnemu pravu nove dobe, da so ga učenjaki obdelovali.

One naredbe rimskega prava, ki še žive v justinijanskem pravu, so pač popustili. Važne kazni tajejenja, frivolnega tajejenja, kje so ostale? One figurirajo v naših kompendijih, ravno tako, kakor privatne kazni; v življenji ne pridejo do veljave. Dandanes je tedaj upnik, kteremu se sramotno obstanek dolga odreka, v istem položji, ko oni, ki od dedičev svojega dolžnika dolg terja. Ali se strinja to s pravičnostjo? To se pravi naravnost darilo ponujati onemu, ki taji. V naj-

ugodnišem slučaju ne plača ljubi mož nič, v najneugodnišem slučaju stori to, kar bi bil imel že popred storiti. Pogledati hočem na eno pglavitnih slabosti našega pravosodja, na pravde zarad škode.

Jaz se samo veseliti moram, da nisem v položji začeti kako pravdo zarad škode, niti kot odvetnik, niti kot deležnik po tem, kar vem. Moje odkrito pravno čutstvo je vse razsrdeno, ako vidim, da je vsa pravda zarad škode tako narejena, da upnik ob svojo dobro pravico pride. Gorjé onemu, ki je škodo trpel, naj toži ali ne, vedno ima škodo. (Bravo!) Pa še druga stran je, v kateri je naše pravo brezpomočnosti popolnem enako. Jaz sam sem to bridko občutil. Šlo je za nek slučaj z mojo deklo. Na enkrat je hotela proč iti, trdila je, da je odpovedala, pa ni odpovedala. Jaz nisem mogel nič storiti, proti temu ni pomoči. Iskal sem pomoč pri policiji; deklo so inkvirirali in izpovedla je, da ni odpovedala, pa dalje služiti ni hotela; koncem mi reko pri policiji: „tožite zarad interesa!“ (Dolga veselost.) In pred sodnijo? Dekla taji, policija je testis singularis, ktere lastnost . . . (Pomnožena veselost.) Tedaj sem pač, reči smem, čutil žrelo pretrpljene pravice, ako človek ima dobro pravico in so državne naredbe take, da z najboljšo voljo človek svoje pravice do veljave spraviti, uresničiti ne more. In tega dolžim današnja pravna načela, ona so tako narejena, da je mož s krepkim pravnim čutstvom dandanes naravnost prisiljen, ono malodušnost storiti, o kateri sem poprej govoril, popustiti svojo dobro pravico.

Hitim h koncu. Eno sliko Vam pokazati, mi morate še dovoliti, slika je brambe v sili. V novejšem času je nastopila dobrodejna reakcija proti propalim nazorom o brambi v sili. Bramba v sili v prejšnji dobi, kaj je bila? Zlo, katero so hoteli kolikor mogoče obmejiti in vsak pravoslovec je mislil, da stori dobro delo, ako je pridal kako obmejenje. Tu so pred vsem gledali na vrednost predmeta, na mero vrednosti napadenega predmeta, in na mero blaga, katero jaz, ki

sem v nevarnosti, za svojo brambo primem. Pred vsem, gospodje, bi rad vedel, ako mi mož tudi objekt od 100.000 gl. ponuja, ali mi ni moja ura, katero mi vzeti hoče, ljubša, ko njegovih 100.000 gl. (Veselost.) Kako bi mi prišlo v glavo v takem trenutku premišljevat, ali mi naj bode onih 100.000 gl., od katerih nič nimam, ktere on ima, ali mi naj ti dražji bodo, ko moja ura? (Dolga veselost in bravo.) Kdo našteje vsa obmejenja brambe v sili; reči se sme, da so tu pri brambi v sili naravnost dolžnost malodušnosti znano izrekli. V nekem spisu (holandskem, se mi zdi) Lewits popisuje en slučaj brambe v sili. Holandski vojak je napaden, mož se umakne — jaz bi tudi tega ne bil storil; oni gre za njim, mož gre zopet dalje nazaj; koncem ga napadnik zgrabi, vojak se brani in ubije pri tem nasprotnika. Kaj se mu je zgodilo? Usmrten je bil! Gospodje, to so pravosodni umori grozne lastnosti, reči se sme, to je spridenost pravnega čutstva, pri katerem navadno naravo groza obide, da kolne vso učenost! (Bravo.) Da, gledé časti so šli tako daleč, da so samo nekatere razrede v družini upravičene spoznali za brambo svoje časti. Častnike, plemenitaše in stanovske osebe, — trgovci pa nimajo časti, njim je ni treba, njih čast je njih kredit, ako se le ta ohrani!

Gospodje! Pustimo to, dolgo sem se zadržaval. Pa vidimo, da je naša doba daleč od tega, da bi uresničila terjatve, ktere sem tu postavil, in da mora biti naloga bodočnosti, da udomači jedrnato, prosto pravno čutstvo v naših današnjih naredbah.

Kot zrno moje razprave morem izreči to-le:

Popuščenje žaljene pravice je malodušnost, ki je osobi v nečast in skupinstvu v največjo škodo; boj za pravico je delo etičnega samovzdržanja, dolžnost proti sebi samemu in proti skupinstvu.

Jaz sem torej daleč od tega, da bi z novejšim modroslovjem, s Herbartom rekel, da pravo izhaja iz tega, da nam

prepir ni po godu; daleč od tega, hočem se krivega spoznati, da mi je v tem gornjem smislu prepir prav po godu in želim, da bi moj govor bil pomogel k vzbujanju boja za pravico!

Odškodovanje zavoljo divjačine se ima pri politični oblasti zahtevati takrat, kadar se še poškodba videti zamore.

Anton H. se je pri okrajnem glavarstvu v St. V. pritožil, da mu je meseca oktobra velika divjad iz grofovskih Ch-skih lovskih okrogov njegov oves deloma pojela, deloma pa poteptala. On je trikrat divjaško škodo pri grofovem nadlogarju naznanil, ta je po tem tudi enega lovca in enega cenilca za pozvedenje škode na njegovo zemljišče poslal. Ta dva sta dvakrat storjeno škodo pozvedovala, in zatožnik se je na 10 gl. in 16 gl. odškodovanja pogodil. Nadlogar pa ni hotel tega izračunjenega odškodovanja plačati. Žalibog da se storjena škoda na njivi več pozvedeti ne more, ker je oves že v škedenj spravljen in vsaki sled na njivi zginil. Toda zatožnik je ob času pozvedovanja škode tudi tri sosede k pregledovanju škode poklical in sicer: Jarneja S-a, Janeza R-a in Janeza H. vse tri iz St. O. Okrajno glavarstvo naj skrbi za to, da zatožnik pride do odškodovanja, čeravno je zdaj poznejše pozvedenje škode zarad zginjenega sledú nemogoče.

Okrajno glavarstvo v St. V. je to vlogo takole rešilo:

Okrajno glavarstvo, katero ima sicer po odločbi ministerkega ukaza dné 14. julija 1859, št. 128 drž. zak. pravico, škodo po divjadi storjeno pozvedovati in o njej s pravico daljše pritožbe odločevati, v tem slučaju, kjer se sled poškodbe na lici mesta več ne vidi, ne more o zahtevanem odškodovanju odločevati. Pritožniku se pa vendar ne krati pravica, pri okrajni sodnji podati tožbo na povračilo škode zastran tistih zneskov, za katere se je po njegovi povedbi z grof Ch-ovim oskrbništvom v E. pogodil.

Zoper to razsodbo se je Anton H. pritožil ter med drugim tole omenil: Napotenje pred sodnijo bi se dalo opravičiti, ako bi se bil on zastran divjaške škode z nadgozdnarjem kot zastopnikom do lovstva upravičenih pogodil, in ako bi bila tedaj po pravilni pogodbi vstanovljena nova pravna razmera, to se pa ni zgodilo, kajti on se je le z lovcem in cenilcem pogodil, ta je se zadovoljeval z odškodovanjem po cenilcu priznanim.

Okrajno glavarstvo je v predložnem poročilu omenilo, da se njegova razsodba opira na še veljavni §. 15 lovskega patenta dné 18. februarja 1786. Po tem paragrafu se imajo divjaške škode tačas, ko se še vidijo in se ceniti zamorejo, gospodski naznaniti. Gospodska jih ima potem po nepristranskih možeh iste ali najbližnje občine ceniti dati in kresijo prositi, da se pregledajo. Z obzirom na to še vedno merodajno določbo in na ministerski ukaz dné 14. julija 1859, št. 128 drž. zak., kateri vtrjuje pristojnost okrajnega glavarstva za ta službena opravila za gospodsko in kresijo vravnana, pa tudi le samo to pristojnost, je nedvomljivo, da se ima škoda pozvedeti le po ogledu na lici mesta s pripomočjo okrajne oblastnije, ali, če bi bilo treba, s pripomočjo njenih pooblastencev in da je po postavi nedopustljivo pozvedovanje škode po poznejši zaslišbi prič.

Namestništvo je pa vendar pritožbo vslišalo, prvo razsodbo ovrгло, ponovitev obravnavanja zaukazalo in svoji odločbi dostavilo sledeče razloge:

Okrajno glavarstvo je sè svojo razsodbo Antona H. z njegovim zahtevanjem na povračilo škode po grof Ch-ovem lovstvu storjene zavrnilo, ker se sled poškodbe na lici mesta nič več ne vidi, in ker politična oblastnija zaradi tega ne more več o zahtevanem povračilu odločevati. H. je pa v svoji v zapisnik dani prošnji, kakor tudi v pritožbi trdil, da se je škoda, njegovemu ječmennu po divjadi grof Ch-ovega lovstva storjena, dvakrat po gozdnarju od velikega gozdnarja K. poslanega in po enem cenilcu pozvedela in da je bil v

dveh primerljajih znesek odškodovanja med strankama vstano-
novljen, in pritožnik je za gotovost svoje povedbe gledé na
visokost škode, kakor tudi, kar zadeva v obeh slučajih vsta-
novljeno odškodovanje, naznanil zemljiščne posestnike Jarneja S.,
Janeza R., in Janeza H. kot naočne priče, kakor tudi zgorej
omenjena dva gozdnarja. Po ministerskem ukazu dné 14. ju-
lija 1859 drž. zak. št. 128 ima politična oblastnija oblast,
pozvedovati vsako po divjadi storjeno škodo in o njej s pra-
vico daljne pritožbe razsojevati; ta ministerska odločba pa
vendar ne odločuje, da se škoda zamore pozvedeti in vsta-
novljati le po ogledu reči. Pozvedovanje škode in razsoja o
povračilni dolžnosti se zna zgoditi tudi na podlagi dokaza po
svedokih. Okrajno glavarstvo je torej v pričujočem slučaju
imelo pravico zaslišati od tožnika zaznamovane osebe, da bi
se, ako je mogoče, pozvedel pravi dogodek gledé na visokost
škode, kakor tudi to, da je bila poravnava sklenjena kakor
pritožnik trdi in še le po tem razsojevati na podlagi tega
dogodka.

Zoper to se je vnovič grof Ch. pritožil, ter prosil po-
trjenja prve rzsodbe.

Ministerstvo notranjih zadev je z rzsodbo dné 30. marca
1872, št. 2641 potrdilo izrek okrajnega glavarstva ter je
vslišalo grof Ch-ovo pritožbo, ker je Anton H. iskal odško-
dovanje tačas, ko že divjaške škode politična oblastnija ni
več pozvedeti mogla, in ker se ta pravica, kolikor jo on iz-
peljuje iz sklenjene pogodbe, naslanja na naslov zasebnega
prava in spada pred civilnega sodnika.

✓ Z novimi vodnimi postavami ni sodništvo premenjeno
gledé na pravico v svoji posesti motjenega, zahtevati
prepoved daljšega motenja in povračilo škode.

Gustav H. oskrbnik državne grajščine V-ske je nadome-
stovaje njenega posestnika Dragotina kneza O. zoper Jurja K.
predstojnika občine Z-ske pri c. k. okrajni sodnji v Behyn-u

dné 23. maja 1871, št. 1833 zaradi motjenja v posesti pravice dotoka vode iz jarka čez več občinskih zemljišč države za nasitovanje ribnika potrebnega in k omenjeni grajščini spadajočega tožbo vložil, na katero je omenjena okrajna sodnica po dovršenem postavnem obravnavanju dné 20. julija 1871, št. 2262 po tožnem zahtevanju končno razsodila.

Vsled pritožbe zoper ta odlok od toženca podane je c. k. nadsodnijo češko najprej pripravilo k temu, da se je s c. k. namestništvom češkim spustila v dogovor zavoljo vprašanja, spada li preporna reč pred sodnije ali pa pred politične oblastnije.

V pismenem odgovoru dné 7. decembra 1871, št. 58184 je c. k. namestništvo izreklo, da vtegnejo zato, ker se tu govori o odstranjenju brez prejšnjega političnega dovoljenja skopanega jarka, po katerem se tekoča voda do sedaj ribnik nasitovalna obrača, v smislu §§. 11, 17, 72 in 75 vodne postave dné 28. avgusta 1870 politične oblastnije za razsojo tega prepira poklicane biti, da ima pa o tem, ima li posestnik ribnika zasebno pravico na omenjeni dotok vode ali ne, samo civilni sodnik razsojevati.

C. k. nadsodnija je bila pa vendar tega mnenja, da v pričujočem slučaju pristojnost sodnij nastopa, kajti tu gre za motjenje posesti po skopanju jarka, s katerim se ovira nasitovanje k V-ski grajščini spadajočega ribnika, tedaj ne gre nikakor za motjenje vodne naprave ali kake priprave po spremnitvi toka k temu potrebnega vodovja, v katerem slučaju imajo le edino politične oblastnije po ukazu ministerstev notranjih zadev in pravosodja dné 7. julija 1860, št. 172 drž. zak. odločevati.

Vsled §. 3 državne postave dné 30. maja 1869, št. 93 in §. 3 deželne postave češke dné 28. avgusta 1870, št. 71 o rabi, napeljevanji in odpeljevanji vodovja te postave ne premenjajo posest branečih predpisov obč. drž. zakonika, tedaj se §. 339 obč. drž. zak., po katerem ima v posesti motjeni pravico, po sodniji terjati prepoved seganja v tujo reč

in povračilo izkazane škode, kakor se tudi §§. 345, 346, 347 in 851 obč. drž. zak. niso spremenili po novih vodnih postavah zastran sodne oblastnosti.

Po §. 27 drž. postave bi se znala sicer po deželnem postavodajstvu vrediti pristojnost, področje, obravnavanje in oblastnost kaznovanja v vodnih zadevah službo opravljajočih oblastnij in organov.

To pa zna po zgorej omenjenem le upravo zadevati, ali jo namreč politične oblastnije, samoupravni organi in tako dalje izvršujejo, toraj spadajo po §. 75 deželne postave le one razmere, ki po tej postavi porabo in odpeljevanje vodovja v upravnem obziru zadevajo v področje političnih oblastnij, zategadelj se tudi v §§. 75 do 103 omenjene deželne postavej kateri obravnavanje vredujejo, ne nahaja nobena besedica o motenji posesti, kar bi se gotovo ne bilo opustilo, ako bi se določbe te postave obračati morale tudi na vsako motenje posesti, ki zadeva katerokoli vodo. Sodnije so toraj za obravnavo in rzsodbo o tem prepiru poklicane.

C. k. najvišja sodnija, kateri so se spisi v smislu dvornega sklepa dné 28. junija 1820, št. 1669 zbirke pravosodnih postav za razsojo tega vprašanja zastran pristojnosti predložili, je nadsodniji na njeno poročilo odgovorila, da ona — ne gledé na drugo mnenje c. k. ministerstva za poljedelstvo — odobruje nadsodnijsko mnenje, da so za razsojo zgorej omenjenega prepira sodnije pristojne, iz razlogov od nadsodnije v sodnem sklepu dné 19. decembra 1871, št. 42416 navedenih tembolj, ker se vprašanje, je li kdo s samolastnim dejanjem dejansko zasebnopravno posest brezpravno motil — popolnoma neodvisno od vprašanja, je li on s tem ob enem kako politično postavo prestopil, rzsoditi zamore, da ima prvo vprašanje po pravilih državljanskega zasebnega prava za takošne rzsodbe poklicani civilni sodnik razsojevati in da se s tem nikakor ne vtika v rzsodbe o drugem vprašanji politične oblastnije.

(Odločba najvišje sodnije dné 28. marca 1872, št. 3226.)

Ali se imajo dnevi poštnega teka odšteti pri prošnjah za podaljšanje obrokov v zemljeknjižnih zadevah?

Trgovec L. je prosil za predznambo zastavne pravice za svojo poravnano terjatev v znesku 1500 gld. na St-ova posestva na podlagi poverjenega izpiska iz trgovinske knjige, in ta se mu je tudi dovolila. Po vročbi odloka za prednambo je on prosil za daljši šestmesečni obrok za opravičevalno tožbo in prošnja se je St-u po §. 43 zemljeknjižnega reda dné 8. marca 1872 s tem vročila, da mora v treh dneh tako gotovo svoje nasprotno mnenje naznaniti, kakor bi bil sicer prošnjiku privoljen zaproseni obrok.

St-ovo odrečenje je došlo dné 12. marca 1872 in zavrnilo se je zarad prepozne vlozbe.

St. je zoper to zavrnitev v pravem času pritozbo vložil, v kateri je bilo rečeno, da zavrnitev izvira iz pomote, ker po §§. 378, 379 obč. sodn. reda in dvornem dekretu dné 15. aprila 1790, št. 14 zbirke pravosodnih postav in po sklepu dne 11. septembra 1784 št. 335 zbirke pravosodnih postav črka *ee* spada odgovor na prošnjo za obrok k onim vlogam, pri katerih se nedelje in prazniki ne smejo všteti, ker je bil 10. marca 1872 nedelja, se ta dan ne všteta v tridnevni obrok in tedaj se je še 12. marca o pravem času odgovoriti zamoglo. C. k. okrajna sodnija G-ska je zavrnitev opravičevala s tem, da §. 43 veli, da se mora s takošnimi prošnjami po civilnem sodnem redu ravnati, tedaj se imajo po tačasni praktiki nasprotniku v odločenem obroku po dnevih za njegov odgovor vročevati. Se ve da se po omenjenih §§. obč. sod. reda in po navedenem dvornem dekretu nedelje in prazniki ne smejo všteti v ta tridnevni obrok, toda IV. odstavek preklicuje vse postave in ukaze, ki so bili po novi postavi vravnani. §. 81 obč. zemljeknjižnega reda pa določuje, kako se imajo obroki šteti, odvrča razločno odštetev nedelj, praznikov in poštnih dni, tedaj se zna sedaj pridrževati le v pravdnem redu navadna oblika zahtevati izrečenja, druge določbe, po katerih se je do sedaj ravnalo gledé na poštetev

obrokov so novo vredjene in zaradi tega so preklicane določbe omenjenih dvornih dekretov.

C. k. avstr. nadsodnija je pritožbo vslišala z obzirom na to, da se prazniki po navedenem dvornem dekretu niso smeli vštovati v tridnevni obrok. (Razsodba od 26. marca 1872, št. 5683.)

Opomba. S tem je nadsodnija pripoznala, da se §. 81 obč. zemljeknjižnega reda ne prilega prošnjam za obrok po §. 43 civilnega sodn. reda in da sta pri tem vedno veljavna zgorej omenjena dvorna dekreta.

Pravnomočno dovoljena dražba je veljavna tudi proti odstojemniku.

Vojteh grof Č. je z odlokom c. k. deželne sodnije bečke dné 12. septembra 1871, št. 46535 sprosil izvršno dražbo Leopold žl. K-ovih v več zemljeknjižnih vložkih vpisanih posestev v novi vasi z gospodarstvenimi pripadki vred. Po dražbinih pogojih s tem odlokom potrjenih bi se posestva imela deloma posamno, deloma vkup in ravno tako gospodarstveni pripadki, ako bi bilo treba, na drobno izklicevati in razprodajati. C. k. okrajna sodnija v Mödlingu je na podlagi tega dovolilnega odloka dné 26. septembra 1871, št. 8659 dražbine dneve odločila, in dotični odlok je bil vsem tačas v zemljiščni knjigi vpisanim upnikom meseca oktobra 1871 postavam primerno vročen. Jozefina St. je dné 16. novembra 1871, tedaj tačas, ko je razpisana dražba nasproti vsem upnikom zadobila pravno moč, na podlagi izvirnega odstopnega pisma dné 3. aprila 1871 prosila za zemljeknjižni prepis neke terjatve in ob enem za naznanilo o razpisani dražbi omenjenih posestev. Na to se ji je dné 17. novembra 1871 vročilo izdanje odlokov o razpisani dražbi, in med tem tudi izdanje odloka dné 26. septembra 1871, št. 8659. Jozefina St. se je na to dné 18. novembra 1871 zoper dražbini odlok oziroma zoper dražbine pogoje pritožila in na njeno prošnjo

se je ob enem vstavila že na 20. dan novembra odločena dražba.

C. k. nadsodnija bečka je z odločbo dné 6. grudna 1871, št. 24430, ne da bi se bila spuščala v poglavitno reč samo zoper dražbine pogoje merjene pritožbo zavrnila, ker je bila odločena dražba vsem na nepremakljivem posestvu zavarovanim upnikom in izvlasti Jozefina St-inemu predniku dné 25. oktobra 1871 vročena, torej dné 9. novembra 1871 zoper njo pravno moč zadobila, in zato jo pritožnica kot odstopojemnica nič več spodbijati ne more, ker so prejemnikove pravice gledé na odstopljeno terjatev enake predajnikovim pravicam. (§. 1394 obč. drž. zak.) Zoper to nadsodnijsko odločbo se je o pravem času vložil pregledni priziv in v njem poudarjalo, da vročitev dražbinega odloka št. 8659 pritožničinemu predniku za njo ne more biti merodajna, posebno zato ne, ker je bila prošnja za naznanilo o razpisani dražbi po zahtevanju rešena in ker obrok za pritožbo pred vročitvijo dražbinega odloka št. 8659, to je dné 17. novembra 1871 še ni pretekel.

C. k. najvišja sodnija je z odločbo od 23. januarja 1872, št. 667 ta pregledni priziv zavrnila, ker se je zato, da je pritožnica vknjižbo lastninske pravice pri omenjenem na po izvršbi prodanih posestvih predznamvanem zastavnem pravu na podlagi odstopnega pisma dné 3. aprila 1871 še le z odlokom c. k. okrajne sodnije v Mödlingu dné 16. novembra 1871, št. 10236 sprosila, dražbini odlok dné 26. septembra 1871, št. 8659 le zamogel vročiti tačas gledé na to terjatev v zemljiščni knjigi še vpisani upnici, in ker je zoper njo takrat, ko je bil dné 16. novembra 1871 dovoljeni zemljejknjižni prenos dotične terjatve na pritožnico že pravno moč dosegel, torej tudi gledé na potrjenje dražbinih pogojev zoper prednika pravno moč zadobljeno dovoljenje dražbe pritožnica kot odstopojemnica nič več spodbijati ne more, torej ni razloga za opravičenje izrednega preglednega vtoka.

Z vloženim preglednim vtokom vred se je tudi prosilo

za vstavljenje vsled nadsodnijske odločbe dné 6. decembra 1871, št. 24430 vnovič razpisane dražbe.

C. k. okrajna sodnija v Mödlingu po odloku dné 6. januarja 1872, št. 132 ni vslišala tega zahteva, ker se je po dvornem dekretu dné 15. februarja 1833 zbirke pravosodnih postav št. 2563 nenavadni prošnji za dosojó odločno odrekla vstavna moč, in ker ta določba gotovo tudi velja za izredni pregledni vtok. Zoper ta odlok se je vnovič pritožba vložila in v njej se je poudarjalo posebno to, da dvorni dekret dné 15. februarja 1833 govori le o izrednem pregledu za dosojó zoper razsodbe in da se tedaj le ondi, ne pa tudi vtokom prilega in sicer tukaj toliko manj, ker izredni pregledni vtok obravnavalni dvorni dekret dné 11. februarja 1840 zbirke pravosodnih postav št. 408 zgorej omenjenega dvornega dekreta nič ne omenja.

C. k. nadsodnija bečka je z odločbo od 17. januarja 1872, št. 907 v vstavljenje omenjene dražbe privolila, ker bi se po izvršbi dražbe pritožnici vtegnila storiti kaka nepovračljiva škoda in se tedaj ne sme segati v odločbo c. k. najvišje sodnije na podáni pregledni vtok.

Ta nadsodnijska odločba je tudi zadobila pravno moč.

Alj zamorejo rezervni častniki se z menjicami pravno zavezovati?

Toženec je v menjični tožbi pri kupčijski sodnji bečki vloženi vgovarjal, da on kot rezervni častnik ni zmožen z menjicami se pravno zavezovati, med tem, ko je tožnik trdil, da se ces. ukaz dné 3. julija 1862, št. 138 drž. zak. ne prilega častnikom rezervne armade.

C. k. kupčijska sodnija bečka je z razsodbo dné 17. oktobra 1871, št. 120287 plačilni nalog spoznala za pravoveljaven, toženca na platež menjičnega zneska, pripadkov in tožnih stroškov obsodila in v razlogih poudarjala to, da se izvlasti gleda na zapopadek, ki ga postavodajstvo zedini z

izrazom „pravi častniki“ v onem cesarskem ukazu rabljenim, in da so o izdaji onega ukaza razun dejavnih in izsluženih častnikov v armadi bili tudi še tako imenovani častniki, ki so imeli naslov in čast častnikov, toda niso bili ne plačevani, in tudi ne pod navadnimi razmerami dolžni, kako službo opravljati, kateri so morali tedaj drugot službe iskati in katerim ni bila odvzeta zmožnost menjice izdavat; v enaki vrsti so sedaj častniki rezervne armade, tudi njim tedaj ni odvzeta zmožnost z menjicami se zavezovati. Toženec je v prizivnih spisih kazal na to, da prvosodnijska odločba ni primerna sedaj veljavni postavi.

C. k. avst. nadsodnija je z rzsodbo dné 23. novembra 1871, št. 22483 spoznala, da plačilni nalog nima pravne veljave, da toženec ni dolžen plačati menjičnega izneska in da se sodnijski stroški obotajo. Častnik rezervne armade se mora namreč za pravega častnika imeti, kajti razglasu dné 1. avgusta 1869, št. 2820 (št. 201 voj. ukaznega lista) pridjani ukaz, kateri je pojem častnika rezervne armade prvi postavil, ustanavlja kot poglavitna znamenja takega častnika obdržanje častnikovega naslova in častnikov obstanek v občni vojaški zavezi, katero razmerje gre ravno pravim častnikom nasproti nepravim, to je samim nazovnim častnikom v dodatnem ukazu dné 20. maja 1869, št. 78 drž. zak. omenjenim.

C. k. najvišja sodnija je obotaje sodne stroške po toženčevih vgovorih napravljeno rzsodbo kupčijske sodnije iz sledečih razlogov potrdila: Po ces. ukazu dné 3. julija 1852 niso pač zmožni za menjice pravi dejanski in dosluženi častniki, toda s tem ni rečeno in se tudi reči ne more, da tudi častniki rezervne armade niso zmožni za menjice, ker je kategorija častnikov rezervne armade še le po brambovski postavi dné 5. decembra 1868 drž. zak. št. 151 nastopila. Akoravno tudi rezervna armada k stoječi armadi spada, in akoravno so častniki rezervne armade pravi častniki in ne samo nazovni častniki, bi se vendar razločne postavne določbe, da se mora oni kot izjema od splošne zmožnosti z menjicami

se pravno zavezovati na druge nego na ondi omenjene častnike ne obračevalni ces. ukaz tudi obračati na častnike rezervne armade, le potem ne potrebovale, ako bi bila enakost častnikov rezervne armade očitna in samo po sebi umevna častnikom v ces. ukazu dné 3. julija 1852 drž. zak. št. 138 za zmožne menjice izdavat spoznanim, kar pa ni, ker omenjeni ces. ukaz dné 3. julija 1852 le vse prave častnike za menjično nezmožne spozna, temuč le dejanske in doslužene častnike, in ker častniki rezervne armade ne spadajo ne k dosluženim, ne k dejanskim častnikom (razun, ako se rezervna armada skliče). Branbovska postava dné 5. decembra 1868 drž. zak. št. 151, postava dné 20. maja 1869 drž. zak. št. 78 o oblastnosti vojaških sodnij in ukaz vojaškega ministerstva dné 1. avgusta 1869, št. 2820 razglašen v 62. delu armadnega ukaznika dné 20. avgusta 1869 nedvomno povedajo, da je dejavnost častnikov rezervne armade le izjemna in ne že nasledek njihovega le v namen razvidnosti služječega zapisovanja v spiskih vojaških krdel, v ktere rezervah so razdeljeni. Med njimi in med dosluženimi ali odpuščenimi dejanskimi častniki obstoji še vedno ta bistveni razloček, da ti izključljivo k vojaštvu spadajo, med tem, ko morajo častniki rezervne armade, ker zunaj dejanskega službovanja od države nič ne dobé, pri pomanjkanji drugega živeža, se kakega drugega opravila lotiti. Njihovo enačenje častnikom s ces. ukazom dné 3. julija 1852 drž. zak. št. 138 za nezmožne menjice izdavat spoznanim je tedaj toliko manj samo po sebi umevno, kakor bi po nezmožnosti za menjice njihovo opravljanje ovirati vtegnilo in ker bi po drugi strani po njihovi ne tako lahko spoznavajoči nezmožnosti za menjice varnost obhoda na škodo biti vtegnila. Ako bi bilo tedaj, da bi se ces. ukaz dné 3. julija 1852 drž. zak. št. 138 tudi na častnike rezervne armade obračati mogel, treba postavne določbe to odločno velevajoče, se po tem zamore toliko manj ravnati, ker je v §. 53 branbovske postave dné 5. decembra 1868 drž. zak. št. 151 zapopadena jo izključujoča določba, ki določuje,

da so dejanski častniki rezervne armade v vseh državljskih zadevah podvrženi le onim stesjavam, ktere se na branbovsko postavo opirajo, v tej postavi pa ni nikjer zmožnost za menjice častnikov rezervne armade omejena.

(Razsodba najvišje sodnije od 14. februarja 1872, št. 1041.)

V političnih kazenskopravnih zadevah se ima vselej razsodba izdati. Pravica do stelje v tujem gozdu se ima uredoma pri odkupni komisiji napovedati.

Gozdnarija cirkvenega patrona je župnika pri okrajnem uradu Milevskem ovadila, da je on iz cirkvenega gozda vzel 17 vozov stelje, in da je tudi cirkvenemu služabniku in enemu gostaču vsakemu en voz stelje izgrabljati dovolil. Za to se je terjalo 31 gld. 79 kr. odškodovanja. Okrajni urad je na podlagi natančnega pozvedovanja dné 17. februarja 1865 storil popustni sklep, ker se ne nahaja v tem nobeno kaznjivo dejanje, ker je pravica župnika steljo jemati v prepiru. Na patronovo pritožbo je namestništvo dné 6. avgusta 1867 okrajno-uradni popustni sklep ovrгло, ker se mora za politične prestopke vsled ukaza dné 5. marca 1858, št. 34 drž. zak. vedno sodba izreči, ob enem je pa vendar župnika prestopka §. 60 odstavek 6 gozdne postave opróstilo in za nekrivega spoznalo, ker je po pričah izvlasti po gozdnih čuvajih in okrajnih gozdnarijah dokazano, da je bila stelja grabljena v gozdu, v katastru župniku odmerjenem in le nekoliko v cirkvenem, in ker so župniki po povedbi pametnikov steljo od nekđaj brez ovire iz cirkvenega gozda jemali, in ker je to za čas od leta 1837 do 1863 tudi okrajni gozdnar priznal. Patronu se je dalje velelo, napovedati pravico župnika, steljo jemati, zastran odkupa pri komisiji za odkupljenje in uravnanje zemljiščnih bremen. Zopet podano pritožbo patrona je ministerstvo notrajnih zadev z ukazom dné 10. novembra 1867, št. 51340 zavrglo s tem pristavkom, da se imajo pravice, steljo iz tujega gozda jemati, po c. ukazu dné 5. julija 1853,

iz službene dolžnosti urediti, da imajo organi za odkupljenje in uravnanje zemljiščnih bremen dolžnost razsojevati tudi o veljavi ali neveljavi zahtevane pravice, steljo jemati, da prepir o tej pravici ne oprostuje dolžnosti do napovedi, in da dotična napoved pri svojočasni razsodbi prepira nima predsodne veljave.

K §. 65 reda kazenske pravde.

Zakonska družeta Janez in Katarina N. v Beču sta pod št. 3742 zoper Dioniza Sim... in tovarše zavoljo goljufije podala zatožbo, katero je okrožna sodnija v Piseku po §. 63 in 65 reda kaz. pravde z odlokom dné 29. avgusta 1871, št. 3742 zavrgla. Tožnika sta se zoper ta odlok po §. 65 reda kaz. pravde dné 7. avgusta 1871 pritožila, pritožba jima je bila vendar z odločbo dné 12. avgusta 1871, št. 4148 nanašaje se na §. 202 in 203 reda kaz. pr. vrnjena.

C. k. nadsodnija Češka je pritožbo zoper to odločbo podano in s §§. 63 in 65 reda kaz. pr. podpirano zavrgla, in spodbijani odločbi k št. 3742 in 4148 potrdila, kakor sledi:

C. k. nadsodnija je zavrgla napačno kot vtok zaznamovano pritožbo zakonskih Janeza in Katarine N. zoper odlok c. k. okrožne sodnije v Piseku dné 12. avgusta 1871, št. 4148, s katerim je bila zavrnjena njuna tudi nepravilno kot rekurz zaznamovana pritožba de pr. 7. avgusta 1871, št. 4148 zoper sklep dné 29. julija 1871, št. 3742 vročen dné 4. avgusta 1871, ker sklep, storjeni na zatožbo dné 29. julija 1871, št. 3742 podani zoper Dioniza S. in tovarše zavoljo goljufije vsled §. 63 reda kaz. pr. to pomeni, kakor vstavljalni sklep storjeni vsled §. 197, št. 1 reda kaz. pr., toraj se mora pritožba zoper njega, kakor zoper vstavljalni sklep po določbi §§. 202 in 203 reda kaz. pr. v 24 urah po razglašenji napovedati, in je le v naslednjih 8 dneh razpeljati, zato je c. k. okrožna sodnija navedeno pritožbo de pr. 7. avgusta 1871, št. 4148 v smislu §. 203 reda kaz. pr. zarad tega zavrgla, ker je bila prepozno vložena.

C. k. nadsodnija pa tudi izrekuje, da zakonska družeta Janez in Katarina N. sploh nimata pravice do pritožbe zoper sklep okrožne sodnije dné 29. julija 1871, št. 3742, ker to zadeva kaznjivo dejanje, ki se ima iz službene dolžnosti zasledovati, tedaj se je morala tudi njuna pritožba de praes. 27. avgusta 1871, št. 4539 zavriniti.

Hudodelstvo javne posilnosti po §. 81 kaz. zak. se tudi doprinese, ako ravno nihče ni bil v strah pripravljen.

Martin K. v kazensko zatožbo djan je soglasno s pozvedbami obstal, da je, ko pride žandarmerijska patrola v njegovo hišo zastran hišne preiskave, sekiro zgrabil, se pred hišni vhod vstopil, sekiro proti patroli vzdignil, in jo še le potem na stran položil, ko ga je eden žandarmov krepko zavrnil.

On je bil zato zavoljo hudodelstva javne posilnosti po §. 81 kaz. zak. obtožen, vendar pri končni obravnavi z razsodbo c. k. okrožne sodnije v Celji dné 15. maja 1871, št. 2578 tega hudodelstva nekriv in le prestopka zoper javne naprave po §. 312 kaz. zak. kriv spoznan, ker je žandarm France B. sam rekel, da ni bilo prav nobenega vzroka, se njegovega žuganja bati, ker je bila patrola močnejša od obtoženca, in ker se je hišna preiskava brez zadržka izvršila.

Na pritožbo c. k. državnega pravdnštva je pa c. k. nadsodnija v Gradci z razsodbo dné 7. junija 1871, št. 6998 obtoženca omenjenega hudodelstva krivega spoznala. Razlogi:

Obtoženčevo ravnanje ustanovlja že samo na sebi brez obzira na to, alj so bile svojo službo opravljajoče osebe res v strah pripravljene, po §. 81 kaz. reda hudodelstvo javne posilnosti, ker je omenjeno žugajoče obnašanje že samo na sebi nevarno, in ker po §. 81 kaz. zak. ni tako, kakor pri hudodelstvih v §§. 98 in 99 kaz. zak. navedenih potrebno, da bi žuganje moralo biti tudi takošno, da bi po pravici v strahu bil tisti, kteremu se je žugalo.

Vsled obtoženčeve pritožbe je c. k. najvišja sodnija drugosodnijsko rzsodbo potrdila in sicer gledé na to, da §. 81 kaz. zak. ne terjá, da bi bile svojo službo opravljajoče osebe res v strah pripravljene, in da je ravno tako neodločilno, alj je bila hišna preiskava brez pismenega ukaza izvršena, ker takošno ravnanje bi vtegnilo pravico dati do pritožbe po postavni poti, ne pa do upornosti ali nevarnega žuganja.

(Rzsodba najvišje sodnije dné 27. julija 1871, št. 9169.)

Obnovljenje mej spada pred realne sodnije, ne pa pred okrajne.

Jožef Z., posestnik parcele 30, je zoper Antona F., posestnika parcele 31, pri c. k. deželni sodniji v Brnu vložil prošnjo, naj bi se za sodnji ogled s pomočjo zvedencev za obnovljenje mej med parcelama 30 in 31 in za iznajdbo zadnje posesti dan odločil.

Deželna sodnija je to prošnjo Jožefa Z. odbila, in prošnjika ž njo na pristojno okrajno sodnijo zavrnila, ker on s prošnjo ni zahteval niti dokaza v večni spomin za pozvedbo meje med parcelama 30 in 31, niti medčasne naredbe za potrdbo dosedajne meje ali za obnovljenje že nepoznane meje, temuč le zaradi preteče nevarnosti, da bi se dozrajna mejna pot med parcelama vsled vedne hoje in pokrivanja z česlom od nasprotnikovih ljudi sčasoma več poznati ne vtegnila, zahteval, da se za obnovljenje mej med obema parcelama in za iznajdbo dotičnega zadnjega stanu posesti dan razpiše, ker je predmet tega zahtevanja pretres zadnjega dejanskega stanu posesti; ker bi se tu ne ravnalo po §§. 52 in 53 civ. pravilnika sodnje oblasti, kajti po teh §§. so le tožbe na razdelitev nepremakljivih posestev ali na obnovljenje njih mej izključljivo realnim stopinjam sodnij odkazane, v pričujočem primerljeji bi se pa po §. 55 pravilnika sodnje oblasti ravnalo, po katerem so vsi prepiri o motenji posesti nepremak-

ljivih reči, ki zadevajo samo pretres zadnje dejanske posesti, okrajnim sodnijam odkazani, h katerim spada omenjena prošnja, ker sodnja mora po §. 850 obč. drž. zak. pri prepirih o obnovljenji mej pred vsem varovati zadnjo dejansko posest.

C. k. moravsko-silezka nadsodnja je pa pritožbo Jožefa Z. vslišala, ker pritožnik meri na to, popraviti meje med svojo parcelo 30 in med sosedovo parcelo št. 31 po pripuščenji §. 850 obč. drž. zak. Za to opravilo mora gledé na §. 53 pravilnika sodnje oblasti pristojna biti deželna sodnja kot realna stopinja zvlasti zavljo tega, ker §. 55 pravilnika sodnje oblasti mestno odredjene okrajne sodnije le za tožbe o motenji posesti na določeni čas stesnjene za pristojne spoznava.

C. k. najvišja sodnja je potrdila nadsodnijsko odločbo, ker ima iz navedenih razlogov določba §. 53 pravilnika sodnje oblasti tudi takrat veljavo, kadar gre za prošnjo za obnoveitev mej v smislu §. 850 obč. drž. zak.

(Odločba najvišje sodnije dné 10. avgusta 1871, št. 9415.)

Alj se menihi sploh in posebno na farah postavljeni smejo pravnoveljavno zavezovati?

V občnem državnem zakoniku se sicer nahaja nekoliko določb, ktere redovnikom jemljejo pravico, rabiti posamesne zasebne pravice, namreč v §. 192 prevzeti kako varstvo, v §. 573 delati poslednjevoljne naredbe; vendar se ondi ne nahaja nobena določba, ktera bi jih v občé za nezmožne spoznala, pogodbe sklepati posebno pogodbe premoženje zadevajoče. Tudi §. 865 obč. drž. zak. kjer so osebe, ki so pogodbe sklepati nezmožne, naštete, ne omeni redovnikov, kajti oni za svojo osobo niso odvisni od nobenega skrbnika, in §. 182 ces. patenta dné 9. avgusta 1854 drž. zak. št. 208 ne govori o nobenem postavljanji skrbnika v smislu §. 270 obč. drž. zak., in ne imenuje redovnikov. Naposled ne jemljejo drugi dotični ukazi redovnikom pravice, pogodbe sklepati.

Dvorna dekreta dné 23. marca 1809, št. 887 in dné 27. aprila 1826, št. 1235 zbirke pravosodnih postav pravita sicer, da redovniki nimajo pravice, premoženje si pridobivati ali o tem določevati, tudi po tem ne, ako bi red imel oblast do pridobitve premoženja, dvorni dekret dné 13. junija 1793 prepoveduje tudi sodnijam, prejemati tožbe od redovnikov podane, toda oni dekreti (dvorni dekret dné 21. aprila 1786 zbirke pravosodnih postav št. 542) izločujejo iz te stesnjave iste redovnike, kateri vsled svoje službe kot župniki, duhovni pomočniki i. t. d. postanejo samosvojni. Redovnik, izvlasti zunaj samostana na kaki fari služeči je primoran, že zarad svojega preživljenja, gospodarstva i. t. d. brezštevilo pogodeb vsake vrste sklepati, ktere so vedno k pravnoveljavnim prištete, on je tedaj zmožen, pravnoveljavna opravila sklepati, in kaka stesnjava te zmožnosti se v postavi nikjer ne nahaja.

(Odločba najvišje sodnije dné 30. novembra 1871, št. 6446.)

Odvzetje gostilničarske pravice vsled pomanjkanja zanesljivosti.

Okrajna uradnija litijska je gostilničarju J. H. z odločbo dné 2. septembra 1867 zarad pomanjkanja zanesljivosti na podlagi §. 138 črka c obrtnijskega reda vzela pravico do krčmarjenja, in deželna vlada ljubljanska je to odločbo 2. dné oktobra 1867 potrdila. Odvzetje pravice do gostilničarstva se je vtrjevalo s tem, da je J. H. vsled večkratnega kaznovanja zavoljo prestopka pravil gostilničarstvo zadevajočih (izvlasti zavoljo prestopka nezapiranja, zarad dopuščenja prepovedanega igranja, zarad prenočevanja malopridnih ljudi kljub večkratnemu posvarjenju, pri čemur se mu je z odvzetjem pravice do gostilničarstva žugalo) zgubil gostilničarju potrebno zanesljivost. Razun tega je bil J. H. pri neki v njegovi gostilnici storjeni tatvini v znesku 15 gld. po izrečenji pravega storilca, ktero izpovedbo je ena priča verjetno potrdila, kot sokrivec na sumu, akoravno je bil zarad pomanjkanja dokazov oproščen.

Tudi občina se je o njem slabo izrekla. Okrajna uradnija je zaznamovala njegovo gostilnico kot nesrečo za kraj in kot vzrok izgube njegovega lastnega premoženja. J. H. je v svoji pritožbi in prošnji za milost navedel, da je bil zaradi dokazanega dvakratnega prestopka nezapiranja gostilnice o postavni uri preostro kaznovan, da tudi obrtniški red v §. 131 poprejšno ravnanje pred odvzetjem obrtnije predpisuje in da bi odvzete pravice do gostilničarstva njega z njegovo družino vred, obstoječo iz žene in šesterih otrok na beraško palico pripravila.

Ministerstvo notrajnih zadev gledé na to, da je pritožnik prišel ob zanesljivost v §. 18 obrtniškega reda zahtevano, tedaj je poraba §. 138 c popolnoma opravičena, z odločbo dné 4. julija 1868, št. 9430 ni vslišalo pritožbe.

Kako se razumeva obljuba zakupodavca, da se za njegovo življenje zakup ne bode odpovedal?

Zakupnik A. je spodbijal odpoved zakupne pogodbe nedoločnega trajanja zaradi tega, ker je — po njegovi povedbi — zakupodavka B. na njegovo zahtevanje, da naj mu ona v zakup vzeto stanovanje dalje časa pusti, rekla: „Dokler bom živa, ne bodem vam odpovedala“. Po A-ovih besedah in kakor pravi na njegov nasvet zaslišana priča, se je, ko je B. o tem govorila, takole godilo: Leta 1869 je A. z B. govoril, ko je mislil stanovanje odpovedati, zraven je ona omenila, da se zadovoljuje z zakupnino v znesku 180 gold., katero plačuje; na to je A. prosil, da mu ona stanovanje dalje na več časa prepusti, in ona mu je dala zgorej omenjeni odgovor: „Dokler bom živa i. t. d.“

Sodnji prve stopinje se je zdel ta resnični dogodek odločilen, ter je z rzsodbo dné 31. decembra 1870, št. 10996 spoznala na dopolnitno prisego tožnika za dopolnitev dokaza po svedokih; nadsodnija je pa z rzsodbo dné 14. februarja 1871, št. 1109 A-ovo spodbijalno tožbo naravnost zavrgla.

C. k. najvišja sodnija je z rzsodbo dné 29. marca 1871,

št. 3563 potrdila razsodbo druge stopinje iz sledečih razlogov: V B-inem govorjenji se ne nahaja njena določna pravnovezalna odreka odpovedne pravice za čas njenega življenja. Reč vendar res tako nanaša, da se zakupodavec svoje odpovedne pravice ne bode enostransko odrekel, da bi se tudi zakupnik svoje odpovedne pravice ne odrekel. Potem bi pa takošna nedoločna obljuba, kakor je B-ina že zarad tega ne imela dejanske veljave, ker bi se ji s tem ne kratila pravica, zakupnino po svoji volji poviševati, in tako zakupnike iz hiše spravljati. Tožnik pa toraj tudi ni dokazal, da se je B. pravice zakupnino poviševati, za zmiraj odpovedala, tedaj se njena obljuba, nikdar odpovedati, tudi ne more spoznati za pravnoveljavno pogodbo.

Za tožni odstop se ima, ako se odreče pričanja zasebni tožnik po §. 113 reda kaz. pravde.

Štefan B. je vložil pismeno tožbo zavoljo razžaljenega poštenja zoper svojega svaka Jožefa K. Pri ustni končni obravnavi je tožnik izrekel, da se hoče poslužiti pravne dobrote po §. 113, po katerem mu ne treba pričati zavoljo svaštva, vendar pa ostane pri svoji tožbi in zahteva kaznovanje zatoženca.

Na podlagi tega tožnikovega zahteva in izpovedeb drugih prič je spoznala okrajna sodnija Jožefa K. krivega omenjenega prestopka, katero razsodbo je tudi Lvovska višja sodnija potrdila.

Z izredno pritožbo oziroma prošnjo za pomilostenje je prosil obsojeni Jožef K. z obzirom na svoje neomadežano življenje in ker ima obširno gospodarstvo, naj se mu kazen prizanese ali pa vsaj kazen zopora premeni v globo.

Najvišja sodnija je vendar z razsodbo od 6. novembra 1860, št. 14332 spoznala, da se ovržete razsodbi obeh nižjih sodnij in da zatoženec omenjenega prestopka ni kriv, ker je tožbo vložil Štefan B. in ker je obravnava in razsodba le na

podlagi njegove tožbe pripustljiva in ker edino le zapopadek njegove tožbe more biti predmet obravnave in rzsodbe, in ker je nadalje tožnik izrekel, da se po §. 113 reda kaz. pravde zdrži pričanja, torej tudi tem več odpade predmet obravnave in rzsodbe, ker je na podlagi tega tožnikovega izrečenja nemogoče, rabiti po njem vloženo pismeno tožbo, da se sploh taka izreka ima za odstop od tožbe.

„Pravnik poljski“.

Izvršba se ima dovoljevati tudi brez zaznamka dosedaj- nih izvršnih stroškov.

C. k. nadsodnija je A-ovo prošnjo za izvršno prodajo B-ove premakljine po prvi stopinji dovoljeno gledé na to, da se ima po §§. 403 in 424 obč. sodnega reda in sklepa dné 14. julija 1784 črka *e* zbirke pravosodnih postav št. 306 prošnji za izvršbo vselej priložiti zaznamek izvršnih stroškov in sploh cela terjava s pritiklino vred številno dokazati, da izvršenec zvé oni znesek, s kterega plačilom zamore od sebe odvrniti škodljive nasledke nadaljevane izvršbe, — odbila ter velela, prošnji pridjati primerni zaznamek izvršnih stroškov, potem se bode prošnja rešila.

C. k. najvišja sodnija je potrdila prvosodnji odlok s pristavkom, da opuščenje ugotovila izvršnih stroškov ni vzrok za zavrnitev prošene izvršne stopinje.

(Odločba najvišje sodnije dné 12. aprila 1871, št. 4143.)

Razžaljenje časti v pravnih spisih.

A. je rekel v svoji tožbi: B. mi je za eno kravo 45 gl. ponudil, ktero sem za 96 gl. prodal. Taki ljudje so le „osmodniki“, „oprašniki“.

Okrajna sodnija je spoznala A., ker razžaljenje ni bilo očito, za, nekrivega in je B. obsodila na povračilo stroškov kazenske pravde in zagovornika.

Nadsodnija je to rzsodbo dné 24. maja 1871, št. 10212

spremenila ter spoznala A. po §. 496 kaz. post. za krivega, in B. odvezala povračila stroškov, ker je bila tožba pri javni oblastnji vložena, ker jo po dolžnosti več oseb-bere na poti od vložnega zapisnika do pismohranišča in na presojni poti tudi osebe višjih stopinj, ker se mora v odseku razlagati in odprte sodilnice preleteti; ker izrazi: „osmodniki“ in „oprašniki“ ravno to pomenijo kot vrtooglavec in goljuf, tedaj zaničljive besede, očitost in večina vedencev, toraj vsa znamenja §. 496 kaz. post., ker to dejanje prestopa meje strahovalnega pregreška, in ker so se takošne razžaljitive na poštenji v pravnih spisih se nahajoče že po starej postavi in sicer po ukazu za spodnjo Avstrijo dné 8. maja 1806, št. 11799 kaznovala kot težki policijski prestopki.

C. k. najvišja sodnija je nadsodnijsko razsodbo z obzirom na njene razloge potrdila.

(Odločba dné 28. junija 1871, št. 7871.)

Tožna varščina ni potrebna v pravnah zavoljo motjene posesti.

Sodnija prve stopinje je po dokončani obravnavi v pravdi A. namestovaje svoje maloletne otroke, zoper B. zavoljo motjenja posesti, pri kateri je toženec silil na vložbo tožne varščine — tožniku A. velela, vložiti 50 gl. varščine in pristavila, da se do tje odloži izročitev pravné odločbe. V razlogih je bilo omenjeno, da v tožbah zastran motjene posesti veljajo ukazi skrajšane civilne pravde, in zopet v poslednji dodatno pravila redne civilne pravde, tedaj se imajo predpisi obč. sod. reda o tožni varščini po posebnih postavah odpravljeni obratati tudi na tožbe zastran motjene posesti, da je po teh postavah toženčevo zahtevanje opravičeno, ker je tožnik A. prezadolženec in ker ni znano kako premoženje njegovih otrok.

Nadsodnija je zavrgla prvosodnji odlok in zaukazala, da naj se v poglobitni reči razsodi. Zoper to je A. podal pregledni vtok in nanašaje se na §. 16 ces. ukaza dné 27. ok-

tobra 1849 drž. zak. št. 12 pritožbo ničnosti (izjema samostalne pritožbe zoper sodnijske odločbe v teku pravde zastran motjene posesti).

C. k. najvišja sodnija je vtok in pritožbo ničnosti zavrgla, ker omenjena postava posebno meri na naglo ravnanje v pravnih zastran motenja posesti in hitro razsojo, in izključuje vse vmesne obravnave in odločbe, s katerimi bi se odlašati vtegnilo, zatoraj tudi o tožni varščini ničesar ne omeni, in ker je bilo odvracanje nadsodnijske končne razsodbe z obzirom na §. 16 navedene postave posebna pritožba vsakakor dopustljiva.

(Odločba najvišje sodnije dné 15. februarja 1871, št. 1565.)

Pristojnost varstvene oblastnije za dovoljenje služnosti na zemljišči maloletnega.

S sodnijskim dovoljenjem se je Janezu W. prodalo polje map. št. 450, ki mu je mera 1 oral 1494 □ sežnjevi, in ki spada k kmetiji nedoletne Katarine J. Ko se je pa pokazalo, da kupec k temu polju nima prav nobene vozne poti, mu je varstvo nedoletne Katarine J. s pridržkom nadvarstvenega potrjenja v ta namen dovolilo služnost vozne poti na polje map. št. 456, k tej kmetiji spadajočem.

C. k. okrajna sodnija v Visokem trgu je z odlokom dné 10. februarja 1871, št. 1006 to potrdila.

Med tem za polnoletno spoznana Katarina J. je zoper to podala pritožbo, v kateri se je zoper obremenitev svojega posestva oglasila.

C. k. nadsodnija pražka je pa z odlokom dné 7. decembra 1871, št. 39884 pritožbo zavrnila; kajti okrajna sodnija v Visokem trgu kot varstvena oblastnija zato, ker se jej je zdelo primerno in ko je varuh v svojem izrečenju potrdil, da kupcem polja map. št. 450 pri kupčiji ni bila na polje odkazana nobena privozna pot, ni mogla odreči varstvenega potrjenja privoljene služnosti, ker se taka privolitev nikakor

ne more šteti za daritev, temuč za omogočitev užitka prodanega polja, to tembolj, ker se ne more misliti, da bi bil varuh sodnijo z lažnjivimi povedbami zapeljal in ker je povedba v pritožbi, da Janez W. na polje po drugem tje držčem kolovozu priti zamore, ni dokazana.

C. k. najvišja sodnija je Katarine J-in priziv zavrnila, ker se nadvarstveno potrjenje odkaza kake služnosti ne more prištevati k zadevam po §. 83 pravilnika sodnje oblasti posebni odločbi zborne sodnije pridržanim, in ker se v istočasnem varstvenem potrjenji in zemljeknjižnem dovoljenji ne more spoznati kaka nerednost, in tudi ne po prodaji njive map. št. 450 za potrebno spoznano obremenitev pritožnične njive s služnostjo vozne poti kaka nepostavnost; toraj po §. 16 patenta dné 9. avgusta 1854, št. 208 drž. zak. ni dopustljiva pritožba zoper enoglasni odločbi nižjih sodnij podana.

(Odločba najvišje sodnije dné 5. marca 1872, št. 2157.)

V dvomu se vzema, da je pridobitev moževa lastnina.
(§. 1237 obč. drž. zak.)

Marija K. je bila tudi v zapor djana vsled ponezvestenja po njenem možu Valerijanu K. v državni denarnici storjenega, in pri njeni materi Salomeji R. je bila hiša preiskana, kjer se je 1100 gld. za sumljive izreklo in v sodnijsko blagajnico vložilo.

Ko je bila preiskava zoper Marijo K. vstavljena, in le Valerijan K. sam zavoljo hudodelstva nezvestobe za krivega spoznan, je Marija K. finančno prokuraturo zastopavšo državno blagajnico na priznanje lastnine zneska od 1100 gld. in na privoljenje izročitve tožila.

C. k. deželna sodnija v Krakovem je z razsodbo dné 19. maja 1869, št. 8680 tožni zahtev odbila, ker je lastninska tožba Marije K. vezana na potrebščine §. 369 obč. drž. zak. in ker ni dokazano, da ima državni zaklad že v svoji oblasti v sodnijski hranilnici vloženi znesek od 1100 gld.

Nadsodnija v Krakovu je pa z razsodbo dné 23. marca 1870, št. 13628 tožni zahtev nepogojno uslišala in sicer gledé na to, ker je Salomeja K. rekla, da posoduje znesek od 1100 gl. v imenu Marije K., tedaj ima poslednja za se vsled §. 323 obč. drž. zak. pravno domnevo veljavnega naslova, in ker finančna prokuratura ni dokazala, da je ta znesek Valerijan K-ova lastnina ali da iz ponezvestenja izvira.

Najvišja sodnija je pa prvosodnijsko razsodbo potrdila iz sledečih razlogov:

Marija K. je imela dolžnost dokazati, da je onih 1100 gl., ki jih je kazenska sodnija pri Salomeji R. vsled od Valerijana K. zoper državno denarnico storjenega znamenitega ponezvestenja za sumljive spoznala, in pri sodnji hranila, res njena lastnina.

Državni denarnici se pa nikakor ne more naložiti dokazovanje, da je ta znesek od 1100 gl. res en del državi ponezvestenega denarja; ker se po §. 1237 obč. drž. zak., ako se dvomi, kateri izmed zakonskih da je lastnik, domnevati mora, da je moževa lastnina; toraj je bila Marija K. na vsak način dolžna dokazati, da so pri sodnji shranjene reči njena lastnina.

Tega pa tožnica ni dokazala.

(Odločba najvišje sodnije dné 4. novembra 1870, št. 1254.)

Kašljati se sme, pa ne preveč. Na podlagi §. 185 nemškega kazenskega zakonika je bil K. H. v B. zavoljo razžaljivega kašljanja na globo obsojen. Zoper to razsodbo je zatoženec vložil pritožbo ničnosti na ovržno zborni sodniji v Darmstadtu in v tej povdarjal, da k pojmu razžaljenja spada na sebi protipravno dejanje, storjeno z namenom, uravno vrednost drugega s tem žaliti, da se nepriznanje te vrednosti javno naznani, sicer bi se tako dejanje, ki je razun tega doprinešeno z dopuščeniimi sredstvi, le kaznovati imelo za poskušeno razžaljenje. — Ovržna zborna sodnija je z razsodbo od 15. januarja 1871 zavrgla to pritožbo uvaževaje, da mnenje pritožnika ne nahaja podlage ne v postavi, ne v vednosti, ne v dejanskem življenji; marveč leži v sami pravici do poštenja, katero se ima postavno braniti, da se pregrešek razžaljenja doprinese sè vsakim tudi na sebi nepomenljivim dejanjem, ako se je to storilo z namenom, komu zaničevanje skazovati in tako ter pod takimi okoljščinami, da razžaljenemu ta namen storilca ni mogel dvomljiv ostati. To dejanje pretehtati in razsoditi prašanje, alj je dejanje res razžaljivo, je naloga

sodnika, pred kterega ta reč pride in ta se je v predležečem slučaju uvaževaje vse občne in osobne razmere izrekel za dokaz zgoraj navedenega žaljivega namena.

Pri odvetniški zbornici na Kranjskem so dné 2. junija t. l. vsled nove postave od 1. aprila 1872, št. 40 drž. zak. bili izvoljeni in sicer za prvosednika g. Dr. Supančič, za podpredsednika g. Dr. Steiner; za odbornike gg. Dr. Costa, Dr. Sajovic, Dr. žl. Schrey in Dr. Supan; za namestovalce pa gg. Dr. Munda, Dr. Pfefferer in Dr. Spazzapan. V disciplinarno svetovalstvo so izvoljeni gg. Dr. Supančič za predsednika, Dr. Razlag za zborniškega pravdnika, Dr. žl. Schrey za njegovega namestovalca, po tem za svetovalce gg. Dr. Pfefferer, Dr. Skedl, Dr. Steiner, Dr. Supan in Dr. žl. Wurzbach; namestovalci pa gg. Dr. Ahačič, Dr. Mencinger, Dr. Možé in Dr. Munda. Ker je v deželi naj manjše postavno število (25) odvetnikov, se je sestavilo samostalno disciplinarno svetovalstvo, pri manjšem številu pa bi pravosodni pečetelj pravico imel, združiti je s katero drugo deželo istega višjesodniškega okrožja.

Imenovanje: G. Janez Nabernik za c. kr. sodniškega pristava v Kamniku; g. Janez Roth, bivši c. kr. okrajni sodnik za notarja na Vrhniki.

Razpisane službe so pri c. kr. višji sodnji Gradci za dva svetovalca in pri c. kr. deželni sodnji v Ljubljani za enega.

Gg. naročnikom do 1. polovice leta se naznanja, da je s tema številkama končano prvo polletje, torej se prosijo, naročevanje nadaljevati in še kaj novih naročnikov pridobiti, da bo de listek tudi zanaprej izhajati mogel. — Dobijo se še vse letošnje številke in tudi lanski tečaj za znižano ceno dveh gold.

Obseg: Oporoka (dalje). — Boj za pravico (Jheringov govor. Konec). — Odškodovanje po divjačini se ima takrat zahtevati, kadar se še poškodba videti more. — Z novimi vodnimi postavami ni premenjeno sodništvo gledé na motjenje posesti. — Odštevanje dnevov poštnega teka v zemljeknjižnih zadevah. — Pravomočno dovoljena dražba je veljavna tudi proti odstopojemniku. — Zavezovanje rezervnih častnikov z menjicami. — V političnih kazenskopravnih zadevah se ima vselej razsodba izdati. — K §. 65 reda kazenske pravde. — Hudodelstvo javne posilnosti po §. 81 kaz. zak. — Obnovljenje mej spada pred realne sodnije. — Pravnoveljavno zavezovanje menihov. — Odvetje gostilničarske pravice vsled pomanjkanja zanesljivosti. — Obljuba zakupodavca, zakupa ne odpovedati. — Tožni odstop je, ako se odreče pričanja zasebni tožnik. — Izvršba se ima dovoljevati brez zaznamka dosedajnih izvršnih stroškov. — Razzaljenje časti v pravnih spisih. — Tožna varščina ni potrebna pri tožbah zavoljo motjene posesti. — Pristojnost varstvene oblastnije za dovoljenje služnosti na zemljišči maloletnega. — Pridobitev je moževa lastnina. — Črtice.

Uredništvo „Pravnika“ in urednikova odvetniška pisarna je na trgu sv. Jakoba št. 139 (v Virantovi hiši), 2. nadstropje.

Natisnil J. Rud, Milic v Ljubljani.